

POTENCIAL INSTITUTA MLADINSKEGA DELEGATA PRI OZN**

Povzetek. Sedemdesetletnica Organizacije združenih narodov (OZN) predstavlja odlično priložnost za predstavitev položaja v Sloveniji nedavno uvedenega programa in funkcije mladinskega delegata pri OZN in za iskanje odgovorov na vprašanje, kaj sploh je dodana vrednost te funkcije. Članek najprej poda zgodovinski kontekst uvedbe funkcije mladinskega delegata. Podkrepljen je s konkretnimi primeri pristopa posameznih držav članic OZN k programu. Nadaljnje osvetljuje, kaj pravzaprav države in sam OZN z uveljavitvijo mladinskega delegata sporočajo mladim. V članku so predstavljeni tudi konkretni policy predlogi Sloveniji za razvoj in nadaljnje delovanje programa mladinskega delegata pri OZN.

Ključni pojmi: OZN, mladinski delegat, mladinske politike, Mladinski svet Slovenije, Ministrstvo za zunanje zadeve

Uvod: še nikoli tako mladi

Vpogled v starostno strukturo svetovne populacije nam pove, da naš svet še nikoli ni bil mlajši. Mladi¹ namreč predstavljamo kar 1,8 milijarde svetovnega prebivalstva (Office Of The Secretary-General's Envoy on Youth, 2014a). Kljub temu, da živimo v različnih okoljih, državah, celinah, nas družijo skupni izzivi, zaradi katerih se lahko definiramo tudi kot posebej ranljiva skupina. Če te izzive grobo strnemo v tri krovne kategorije, so to izobraževanje, zaposlovanje in participacija. Na razvejanem področju izobraževanja izzivi segajo od problematike zagotavljanja osnovnega izobraževanja do priznavanja večšin in neformalno pridobljene izobrazbe. Na področju zaposlovanja je pomembno izpostaviti, da je danes eden od osmih mladih brezposeln. Mladi tako živimo v ekonomski negotovosti in smo zelo izpostavljeni tudi revščini (Lombe in Sherraden, 2008: 202; UN

* Katja Cimermančič, mladinska delegatka Republike Slovenije pri Organizaciji združenih narodov (2015); Miha Pongrac, mladinski delegat Republike Slovenije pri Organizaciji združenih narodov (2014).

** Pregledni znanstveni članek.

¹ OZN mlade definira v starostni strukturi 16–24 let (UN Habitat, 2010: 7).

Habitat, 2010: 7; United Nations Radio, 2015). To so opozorila, relevantna tudi za razpravo o želji po aktivni participaciji mladih, o kateri politiki tako radi govorijo. Potrjeno je namreč, da sta izobrazba in ekonomska varnost oziroma dostop do ekonomskih virov povezani z željo po participaciji oziroma z apatičnostjo mladih v družbi (UN Habitat, 2010: 8). Slednje je identificirala tudi Organizacija združenih narodov (OZN). Ob 20. obletnici strategije "World Programme of Action for Youth to the Year 2000 and Beyond" (WPAY), ki predstavlja smernice, kako naj se mednarodna skupnost sooči s ključnimi izzivi za mlade, je posebni odposlanec Generalnega sekretarja OZN za mlade Ahmed Alhendawi poudaril, da mladi potrebujemo mehanizme, ki bi nam omogočali smiselno družbeno participacijo (ob kateri bi čutili, da naš glas šteje oziroma je vsebovan v dejanjih, ki sledijo sprejetim sklepom) ter da države potrebujejo več znanja o mladih oziroma mladinski problematiki. To pomeni, da moramo mladi, v kontekstu sprejemanja mladinskih politik, predstavljati pomembnega "partnerja za mizo" in da morajo vlade mlade v proces soodločanja vključiti tudi zato, ker mladi s tem, ko aktivno sodelujemo pri oblikovanju politik, ki nas zadevajo, sprejetim odločitvam dajemo legitimnost. Govorimo torej o tako imenovanem "trodelnem konceptu partnerstva med vladami in mladimi v politiki", ki sega prek nacionalne tudi na mednarodno raven: o sodelovanju z mladimi kot ciljno skupino (recipienti) mladinskih politik, z mladimi kot partnerji pri oblikovanju teh politik in z mladimi kot voditelji oziroma sporočevalci in prenašalci teh politik (Department of Economic and Social Affairs, 2010: 5; United Nations, 2015: 6-7).

Pristopi držav do mladih so različni, glede nadnacionalnega nivoja pa je zgovorna izjava koordinatorja Sveta Evrope za mednarodno revizijo nacionalnih mladinskih politik in veterana na področju mladinskega dela, Howarda Wiliamsona, ki je oktobra 2014 v Bakuju na prvem Svetovnem forumu o mladinski politiki dejal, da je stanje na področju vključevanja glasov mladih v razprave še vedno precej slabo (UN News Center, 2014). V kontekstu OZN se je sicer velik premik zgodil z izvolitvijo Ban Ki-Moona na položaj Generalnega sekretarja OZN, saj je mlade izpostavil kot prioriteto svojega mandata. Tako je leta 2013 vzpostavil institucijo posebnega odposlanca na področju mladih, na to mesto pa imenoval Ahmeda Alhendawija. Alhendawi je v prvi točki svojega programskega izhodišča kot cilj navedel izboljšanje dostopa mladih do sistema OZN prek strukturnih mehanizmov za mladinsko participacijo na nacionalni, regionalni in mednarodni ravni. Prav med zadnje spada tudi spodbujanje držav, da v svoje delegacije pri OZN vključijo nacionalnega predstavnika mladih oziroma mladinskega delegata (Office Of The Secretary-General's Envoy on Youth, 2014b: 1). A to ni bil prvi tovrstni poziv. Generalna skupščina (GS) OZN že pol stoletja opozarja na nujnost po večji vključitvi mladih v sooblikovanje mednarodnih

mladinskih politik. Iz takšnega zagovorništva je leta 1970 tudi vzniknila institucija mladinskega delegata pri OZN. Gre za nacionalnega predstavnika (lahko tudi več predstavnikov) mladih iz posamezne države, ki v oziru zgoraj omenjenega trodelnega koncepta predstavlja(jo) most med nacionalno delegacijo pri OZN, ki ji pripada(jo), in sistemom OZN, ki sprejema globalne mladinske politike. Pa vendar, kot je razvidno tudi iz Alhendawijevega programa, še zdaleč ne gre za *de facto* globalni institut. Resno ga namreč jemljejo zgolj nekatere države, ki mladinske delegate na zasedanja v okviru OZN pošiljajo kontinuirano, druge jih pošiljajo zgolj občasno, tretje, kot tudi Slovenija, so institut vzpostavile nedavno, četrte pa instituta sploh (še) niso vzpostavile.

V tem članku se bova osredotočila na vprašanja razvoja, pomembnosti in prihodnosti instituta mladinskega delegata pri OZN. Pri tem naju vodi vprašanje, kakšna, če sploh, je dodana vrednost funkcije mladinskega delegata za posamezne države. Tu izpostavljava, da je ob vzpostavitvi instituta mladinskega delegata na Irskem Generalni sekretar OZN Ban Ki-Moon poudaril, da bi "z vključitvijo mladih v nacionalno delegacijo diplomatov pri OZN irska vlada pridobila prednosti perspektive mladih in s tem boljše in lažje razumevanje nekaterih dogodkov in procesov v mednarodnih odnosih" (National Youth Council of Ireland, 2015). To kaže na eno izmed prednosti, ki jih države pridobijo z vzpostavitvijo instituta mladinskega delegata. Državnim delegacijam v OZN namreč pogosto manjka pristen stik z mladimi. Mladinski delegat, ki se za nekaj dni udeleži zasedanj 3. odbora GS OZN, pa med diplomate prinese sveže informacije, vtise o realnem stanju v državi ter neposredne želje in zahteve mladih.

V prvem delu članka bova predstavila zgodovinski kontekst oblikovanja instituta mladinskega delegata ter konkretne primere pristopa posameznih držav k temu procesu. Razprava bo služila kot izhodišče za odgovor na vprašanje, kakšna je dodana vrednost funkcije mladinskega delegata. Analiza predstavlja tudi podlago za oblikovanje konkretnih *policy* predlogov Sloveniji glede razvoja programa mladinskega delegata v prihodnosti.

Funkcija mladinskega delegata pri OZN: zgodovinski oris

Leto 1965 je OZN določil za mednarodno leto sodelovanja in prav simbolično se zdi, da so v istem letu države članice v GS OZN sprejele Deklaracijo o spodbujanju idealov miru, medsebojnega spoštovanja in razumevanja ljudi med mladimi (A/RES/20/2037).² Kot je razvidno iz preambule

² Zanimivo pri tem je predvsem, da se je OZN pomembnosti mladinskih organizacij posvetil relativno pozno. Že avgusta leta 1949 so se namreč v Londonu prvič sestale mladinske organizacije in voditelji mladinskih svetov vseh dotodanjih držav članic OZN, ki so tako postavili osnovo za Svetovno skupščino mladih, organizirano združenje, ki naj bi temeljilo na spodbujanju globalnega sodelovanja in razumevanja med

tega dokumenta, se je OZN dvajset let po svoji ustanovitvi začel zavedati pomembnosti mladih pri ohranjanju ter spodbujanju oziroma širjenju temeljnih vrednot, na katerih se je organizacija sploh vzpostavila (United Nations Observances, 2015). Mlade in OZN so povezali stremljenje k miru in spoštovanju človekovih pravic ter zavzemanje za ekonomski in družbeni razvoj, prvič pa je bila pomembno izpostavljena tudi participacija mladih, z omembo mladinskih organizacij kot institucij, ki bi na nediskriminatoren način prenašale načela OZN (United Nations General Assembly, 2015).

Če izvzamemo nekatere deklarativne omembe o nujnosti izobraževanja mladih pri širjenju norm človekovih pravic, pa v zvezi s statusom mladih po svetu v kasnejših resolucijah,³ je naslednja pomembna letnica za sodelovanje mladih v OZN šele leto 1981, ko so bile države z resolucijo A/RES/36/178 pozvane, naj razmislijo o vključitvi mladinskega predstavnika v delovanje nacionalnih delegacij pri OZN. Poteza se zdi logična, saj je bilo v isti resoluciji GS OZN ugotovljeno, da štiri leta pred obeležitvijo mednarodnega leta mladih, ki bi temeljilo na geslu "participacija, razvoj, mir," primanjkuje predvsem prve. Prvi člen omenjene resolucije tako govori o izboljšanju komunikacije med mladimi, mladinskimi organizacijami in OZN, v aneksu k resoluciji pa je tudi prvič omenjen institut mladinskega delegata (A/RES/36/17 in A/RES/36/28). Zgled so sicer postavile države, ki so institut mladinskega delegata samoiniciativno uvedle že leta pred tem; kot prvi sta to bili Nizozemska in Danska leta 1970, sledila je Norveška leta 1971 (Department of Economic and Social Affairs, 2003: 5; United Nations Programme on Youth, 2010: 31). A večjega preboja ni bilo niti ob vnovičnih pozivih GS OZN državam članicam leta 1985,⁴ ob praznovanju mednarodnega leta mladih, niti v desetletju, ki je temu sledilo.⁵ Preboj se je zgodil šele z dokumentom, ki še danes služi kot osrednje izhodišče za razpravo o nadaljnjem razvoju participacije mladih v OZN, z leta 1995 sprejeto deklaracijo WPAY. Ena izmed ključnih točk tega dokumenta govori o participaciji mladih v mednarodnih forumih in poziva

mladimi. Leto kasneje je bila s strani 29 mladinskih svetov v Bruslju ratificirana tudi ustanovna listina organizacije, ki danes združuje 93 nacionalnih mladinskih svetov, 7 pridruženih organizacij ter 22 organizacij s statusom opazovalke, ki prihajajo iz vseh kontinentov; Mladinski svet Slovenije (MSS), kot krovna nacionalna institucija na področju mladinskih organizacij, ni del združenja (World Assembly Of Youth, 2015).

³ Omeniti sicer velja resolucijo A/RES/34/151 iz leta 1979, s katero so države članice OZN prvič predlagale, da bi leto 1985, 20 let po sprejetju Deklaracije o spodbujanju idealov miru, medsebojnega spoštovanja in razumevanja med mladimi (A/RES/20/2037), zaznamovali kot mednarodno leto mladih, skladno z resolucijo A/RES/36/28 iz leta 1981.

⁴ Švedska je takrat prvič poslala mladinskega delegata na zasedanje GS OZN. Naslednjega je poslala leta 1995, od leta 1999 pa delegate pošilja kontinuirano (LSU, 2015).

⁵ V tem času instituta mladinskega delegata ni razvila nobena druga država članica, čeprav so se leta 1992 države zbrane na Svetovni podnebni konferenci v Riu vnovič zavezale, da bodo mladinski delegati postali sestavni del njihovih delegacij pri OZN (UN Habitat, 2010: 8; United Nations Programme on Youth, 2010: 23–45).

k vključevanju mladinskih delegatov v nacionalne delegacije, ki so prisotne na letnih zasedanjih teles OZN, predvsem GS OZN (United Nations 2010: 42–43). Zatem je prvega mladinskega delegata leta 1997 predstavila Finska, leta 1999 je sledila Avstralija,⁶ nato tudi nekatere druge države, denimo Nemčija (leta 2005) in Romunija (leta 2006). Trenutno je na svetu približno 50 mladinskih delegatov (Department of Economic and Social Affairs, 2003: 5–8; United Nations Programme on Youth, 2010: 24–30).

ABC mladinskih delegatov in prakse posameznih držav

Mladi, na čelu z mladinskimi delegati, aktivno opozarjajo OZN, da je v obdobju Milenijskih razvojnih ciljev njihova starostna skupina, ki jo ti cilji pravzaprav najbolj zadevajo, ostala izključena iz številnih razprav, prav tako pa brez konkretnega načrta, s katerim bi si mednarodna skupnost prizadevala reševati njihove probleme (De Alwis, 2015). A ob naraščajočem številu mladinskih delegatov je pomembno vprašanje njihovega doprinosa v sistem OZN. Vloga mladinskega delegata se razlikuje od države do države, v splošnem pa jo definirajo akterji, ki so vključeni v delovanje institucije: delegat sam, vlada oziroma zunanja ministrstva posameznih držav,⁷ krovna nacionalna mladinska organizacija, nacionalna delegacija pri OZN in ostali relevantni akterji (npr. društva oziroma nacionalna združenja OZN). V pripravljalnem obdobju pred odhodom v New York se mladinski delegat običajno udeleži različnih srečanj z relevantnimi deležniki, konzultacij o mladinskih politikah, na nacionalni ali mednarodni ravni pa tudi tematskih mladinskih dogodkov. Kot primer izpostavlja Svetovno konferenco mladih, ki je leta 2014 potekala v Colombu na Šrilanki, na kateri so mladinski delegati razpravljali predvsem o pomenu neformalnega izobraževanja. Slednjega je v svojem nagovoru kot enega izmed treh prioritetenih področij za mlade kasneje izpostavil tudi slovenski mladinski delegat, čeprav na Svetovni konferenci mladih ni sodeloval.⁸ Eno takšnih je tudi srečanje evropskih mladinskih delegatov pri OZN, ki ga vsako leto pripravi Evropski mladinski forum, kjer je mladinskemu delegatu omogočeno, da izoblikuje stališča za pripravo govora o prioritetah mladih iz njegove države, ki ga nato poda v okviru svojega mandata v OZN (Colombo Declaration on Youth, 2014: 6; United Nations Programme on Youth, 2010: 7–11).

⁶ V vmesnem času se je rast števila mladinskih delegatov ponovno nekoliko zaustavila, kar je razvidno tudi z vnovičnega poziva državam po ustanovitvi instituta mladinskega delegata v resoluciji A/RES/56/117 z leta 2001 (Department of Economic and Social Affairs 2003: 1).

⁷ Tudi druga ministrstva, denimo v Romuniji za mlade in šport, ali poseben urad za mlade, kot je denimo v primeru Slovenije (United Nations Programme on Youth, 2010: 37).

⁸ Institut mladinskega delegata je v Sloveniji namreč zaživel šele aprila 2014.

Večina delegatov govor opravi v okviru odprtja letnega srečanja 3. odbora GS OZN za socialna, humanitarna in kulturna vprašanja,⁹ sicer pa lahko mladinski delegati stališča, ki jih zastopajo, predstavijo tudi v Ekonomskem in socialnem svetu (*Economic and Social Council – ECOSOC*), v Komisiji za socialni razvoj (*Commission for Social Development – CSocD*), Komisiji za trajnostni razvoj ali celo na kateri izmed konferenc o podnebnih spremembah (*Conference of the Parties – COP*). Delegati sodelujejo v nacionalnih delegacijah ter na formalnih in neformalnih srečanjih in s svojimi prispevki sooblikujejo politične dokumente – deklaracije oziroma resolucije. Ponovno lahko za primer vzamemo področje neformalnega izobraževanja, kjer je resolucija sprejeta na Svetovni konferenci mladih služila kot temelj za decembra 2014 sprejeto resolucijo OZN o svetovnem dnevu veččin mladih, ki smo ga tudi v Sloveniji prvič zaznamovali 15. julija 2015¹⁰ (Cink, 2015a; United Nations Programme on Youth, 2010: 7–11). Po koncu mladinski delegat doma relevantnim akterjem poroča o opravljenem delu in poskrbi za prenos znanja ter dobrih delovnih praks svojemu nasledniku (United Nations Programme on Youth, 2010: 21). Funkcija mladinskega delegata, kot je razvidno, tako sledi trodelnemu konceptu partnerstva med vladami in mladimi v politiki, po katerem mladi z mladimi in predstavniki vlad sooblikujejo in širijo mednarodno dogovorjene in nacionalno sprejete odločitve in načela mladinske politike.

Zelo dober prvi vpogled v resnost obravnavanja funkcije mladinskega delegata kažejo izbirni postopki v posamezni državi. V Sloveniji izbirni postopek začne MSS, ki v sodelovanju z Ministrstvom za zunanje zadeve (MZZ), Društvom za Združene narode za Slovenijo ter Uradom Republike Slovenije za mladino razpiše mesto za mladinskega delegata. V prvi fazi prijavnega postopka mladi predložijo svoj življenjepis in motivacijsko pismo. Izbirni postopek se v drugi fazi nadaljuje in zaključi z osebnim intervjujem, na katerem kandidat za mladinskega delegata predstavi svoje prioritete v primeru izvolitve in vizijo mandata (Cink, 2015b). V Združenih državah Amerike¹¹ (ZDA) se kandidati (prek 600 na leto) za mladinskega delegata prijavijo prek spletne aplikacije, v katero vnesejo življenjepis, motivacijsko pismo in esej na aktualno temo OZN, povezano npr. z zagotavljanjem mednarodnega miru in varnosti, človekovimi pravicami in drugimi področji delovanja organizacije. Prijavnice nato skupaj ocenijo Fundacija Združenih narodov (*United Nations*

⁹ Poleg omenjenega ima GS OZN še pet glavnih odborov, skupaj torej šest. Njihov kratek opis je dostopen prek <http://www.unaslovenia.org/ozn/skupscina2013> (19. 3. 2016).

¹⁰ Resolucija GS OZN o svetovnem dnevu veččin mladih A/C.3/69/L.13/Rev.1

¹¹ Pri tem je treba opozoriti, da ameriški mladinski delegat nima enakega statusa kot večina ostalih mladinskih delegatov. Gre dejansko za mladinskega opazovalca, ki zgolj prisostuje zasedanju 3. odbora GS, nima pa ga možnosti nagovoriti. Prav tako ima v primerjavi z ostalimi mladinskimi delegati nekoliko omejen dostop do zasedanj odborov OZN (Nasser, 2015).

Foundation) (krovna mednarodna nevladna organizacija, ki skrbi za izvajanje programa mladinskega delegata v ZDA), Pisarna za mednarodne organizacije (*Bureau of International Organizations*), predstavniki ameriškega zunanjega ministrstva (*Department of State*) ter predstavniki misije ZDA pri OZN. Vsi ti akterji nato skupaj pripravijo širši seznam desetih najboljših kandidatov. Slednji morajo prestati več intervjujev z omenjenimi organizacijami, te pa na koncu tudi skupaj določijo, kdo bo dobil mandat mladinskega delegata (Dougan, 2015). Najkompleksnejši izbirni postopek med evropskimi državami ima Nizozemska. Zaradi 40 letne zgodovine, medijske pokritosti in proračuna, ki obsega okoli 110 tisoč evrov, je zanimanje za funkcijo mladinskega delegata na Nizozemskem veliko. Prijavljeni kandidati, tako kot v ostalih državah, nizozemskemu mladinskemu svetu najprej posredujejo življenjepis in motivacijsko pismo, izbirni postopek pa se nadaljuje z intervjuji in udeležbo na javnih debatah, kjer se kandidati soočijo med seboj. Najboljši se na koncu pomerijo v javni kampanji, ki navadno traja dober teden dni. Zadnje odločitve, kdo naj postane nizozemski mladinski delegat pri OZN, pa ima zainteresirana javnost. Ta odloča prek spletnega glasovanja ali pošiljanja kratkih sporočil na mobilnem telefonu. Za izvedbo kampanje vsak delegat dobi določeno vsoto denarja, ki ga porabi za promocijski material, potne stroške, sponzorstva, plačilo člankov in drugih objav. Ena največjih posebnosti mladinskih delegatov na Nizozemskem je, da delo opravljajo približno 40 ur na teden, kar pomeni polni delovni čas. Tako kot v vseh drugih državah pa je delo mladinskih delegatov prostovoljno, dobijo zgolj minimalno nadomestilo (Abdullah, 2015).

Za razliko od prej omenjenih držav, ki imajo institut mladinskega delegata vzpostavljen že vrsto let, pa so institucijo mladinskega delegata na Irskem vzpostavili letos. S tem so želeli obeležiti 60 let irskega članstva v OZN. Njihov izbirni postopek je sicer zelo podoben slovenskemu – predložitev življenjepisa in motivacijskega pisma ter v naslednjem krogu intervjuji s posameznimi kandidati (Murphy, 2015).

Programi mladinskih delegatov navadno temeljijo na zbiranju konkretnih informacij o stanju med mladimi, da lahko njihove zgodbe kasneje prenesejo v OZN. Programi so predvsem odvisni od proračuna, s katerim delegati in nacionalni mladinski sveti razpolagajo ter prepoznavnosti institucije v državi. Skupno je, da se delo mladinskih delegatov, kot že omenjeno, deli na mednarodni in nacionalni del. Delo na lokalni ravni je običajno povsem odvisno od mladinskih delegatov, tu gre torej izpostaviti človeški dejavnik in pripravljenost posameznega mladinskega delegata. To so nekateri odmevnejši projekti evropskih mladinskih delegatov, ki so svoj mandat nastopili v letu 2015.

- Avstrija: Srečanje z mladinskimi organizacijami, predstavniki mladih, športniki in drugo zainteresirano javnostjo po celi Avstriji ter priprava

in izvedba projekta Kovček prihodnosti – gre za zbiranje idej in želja mladih, ki ga je avstrijska mladinska delegatka v New Yorku predala posebnemu odposlancu Generalnega sekretarja za mlade Alhendawiju (Rainer, 2015).

- Belgija: Sodelovanje pri pripravi politik in nacionalne zakonodaje, ki se dotika mladih ter priprava srečanj z mladinskimi organizacijami z namenom posvetovanja o položaju mladih v Belgiji. Omeniti velja še izvedbo kampanje prek družbenih medijev o pravicah mladih in diskriminaciji mladih na trgu dela in udeležbo na različnih konferencah in dogodkih (El-Kaddouri, 2015).
- Irska: Sodelovanje z mladinskimi organizacijami, pojavljanje v medijih in sodelovanje v pogovornih oddajah na temo mladih. Delovanje je na lokalni ravni okrepljeno po udeležbi na zasedanju 3. odbora GS OZN (Murphy, 2015).
- Nemčija: Obisk osnovnih in srednjih šol ter predstavitev institucije mladinskega delegata, priprava in izvedba kolesarske etape po Nemčiji in srečanje s predstavniki mladih in različnimi mladinskimi organizacijami. Praksa zadnjih nekaj let je, da nemški mladinski delegati prekinejo svoj študij za obdobje šestih mesecev. V tem obdobju se posvetijo zgolj instituciji mladinskega delegata. Tudi država si namreč prizadeva, da je delo mladinskega delegata čim bolj raznoliko in široko (Kauschanski, 2015).
- Nizozemska: Priprava in izvedba številnih projektov na lokalni ravni na temo učenja o človekovih pravicah, sodelovanje v pogovornih oddajah tako na domačih kot tujih televizijskih postajah in radijskih programih, priprava in izvedba projekta na temo mladih beguncev, obisk številnih begunskih centrov na Bližnjem vzhodu (Abdullah, 2015).
- Slovenija: sodelovanje z mladinskimi organizacijami, pisanje izjav za javnost in ozaveščanje mladih o dogodkih v OZN in ostalih pomembnih dogodkih na področju mladih, priprava in izvedba kampanje Mladi 2030 – za prihodnost po tvoji meri, ki mlade poziva k aktivnemu državljanstvu in sodelovanju v javni sferi, sodelovanje v posebni kampanji Frankofonije ob poteku pariške podnebne konference COP z naslovom #maplanete, pojavljanje v medijih, priprava dogodka za širšo javnost, na temo vloge mladih pri implementaciji trajnostnih razvojnih ciljev (*Sustainable Development Goals* – SDG), na katerem mladinski delegat v sodelovanju z drugimi aktivnimi mladimi izvede delavnico na krovno temo dogodka ter predstavi svoje minulo delo, izsledke kampanj in akcij.
- Švica: Sodelovanje s študenti züriške univerze, obisk prostorov OZN v Ženevi, sodelovanje v projektu 72-ur, kjer je približno 500 različnih mladinskih organizacij in skupin z različnimi javnimi deli pomagalo širši skupnosti, organizacija filmskega večera na temo enakosti med spoloma (Wachter, 2015).

Pregled programov nekaterih evropskih mladinskih delegatov pokaže, da se ti v številnih pogledih vsebinsko ujemajo. Opravljanje funkcije mladinskega delegata je namenjeno sodelovanju z mladimi, širjenju znanja s področja OZN in mednarodne politike med mladimi ter sodelovanju pri pripravi nacionalnih mladinskih politik. Vse tri elemente delovanja najdemo v skoraj vseh programih mladinskih delegatov. Da pa je program mladinskih delegatov močno odvisen od proračuna, je dejstvo. Posledica pomanjkanja denarja za financiranje delovanja mladinskega delegata v Sloveniji je denimo v tem, da se slovenski mladinski delegat udeleži zgolj začetka zasedanja 3. odbora GS OZN, ne more pa se udeležiti zasedanj drugih institucij v OZN, kamor mladinski delegati sicer imajo dostop, npr. že omenjeni ECOSOC.

Je pa ob rob povedanemu vseeno treba pogledati tudi širšo sliko problema predstavništva prek mladinskih delegatov. Leto dni pred sprejemom SDG in ob dejstvu, da kar 87 % vseh mladih živi v državah v razvoju (United Nations Programme on Youth, 2010), je bil pogled na geografsko poreklo 50¹² mladinskih delegatov na 69. zasedanju GS OZN leta 2014, ko je prvič sodeloval tudi delegat iz Slovenije, zaskrbljujoč. Iz tako imenovanih držav v razvoju je bila s po dvema mladinskima delegatoma iz Afrike prisotna zgolj Kenija, iz Azije pa Šrilanka in Tajska (UN Habitat, 2010: 7). V lobistični vlogi so se na neformalnih srečanjih z mladinskimi delegati srečali tudi predstavniki mladih iz denimo Benina, Malavija ter ostalih afriških držav, tam pa tudi oni poudarili glavni problem uveljavljanja funkcije mladinskega delegata v praksi – financiranje. OZN programa mladinskega delegata finančno ne podpira¹³ in tako so delegati odvisni od (finančne velikodušnosti) lastnih držav, v nekaj primerih pa tudi nacionalnih združenj OZN¹⁴ (United Nations Programme on Youth, 2010: 24–45). Precej podobna je bila slika tudi ob začetku zasedanja 3. odbora GS OZN leta 2015, ko je bilo prisotnih 50 delegatov iz 30 različnih držav. Iz držav v razvoju sta se zasedanja udeležili le Tajska in Šrilanka, uradno pa tokrat tudi Mehika in Maroko. Upošteva se tako primerjavo lahko skleneva, da je v primeru slovenskega mladinskega delegata omejen proračun za to funkcijo vsekakor problem, ki ga velja izpostaviti. Vseeno pa Slovenija vsaj omogoča udeležbo svojega delegata, pa četudi je ta omejena zgolj na zasedanje 3. odbora GS OZN.

¹² Gre za uradni podatek, ki sva ga pridobila s strani OZN, čeprav veva, da je bilo neuradno delegatov več – tudi iz držav globalnega juga, od koder sta bila denimo prisotna še delegata Surinama in Brazilije (op. a.: Pongrac).

¹³ Čeprav obstajajo izjemni primeri, kot denimo pri Keniji, kjer delovanje instituta mladinskega delegata poleg tamkajšnje vlade podpira še Program Organizacije združenih narodov za razvoj (United Nations Development Programme – UNDP) (Kahara, 2015).

¹⁴ Le v primeru Avstralije sva naletela na podatek, da mora tamkajšnji mladinski delegat sam zbrati sredstva za plačilo letalske vozovnice za pot do New Yorka v času zasedanja GS OZN (United Nations Programme on Youth, 2010: 26).

Predlogi za učinkovito delovanje mladinskega delegata

Glede na primerjavo in ugotovljene prednosti in slabosti programov mladinskih delegatov v drugih državah predstavlja sledeče predloge, ki bi lahko služili kot vodilo za delo slovenskega mladinskega delegata v prihodnosti.

Najpomembnejši korak k aktivnejši oziroma bolj prepoznavni vlogi slovenskega mladinskega delegata bi bilo oblikovanje konkretne strategije dela, ki bi bila enaka za vse prihodnje mladinske delegate. Strategija dela bi morala vsebovati: način in izvedbo izbirnega postopka, konkretno opredeljene naloge in dolžnosti mladinskega delegata na nacionalni in mednarodni ravni, obseg mandata (z drugimi besedami, kaj točno je v pristojnosti mladinskega delegata), okrepiti pa bi morali tudi strokovno podporo za njegovo delo. V Sloveniji strokovno in logistično pomoč mladinskemu delegatu vseskozi sicer zagotavlja MSS, vendar so lahko – sodeč po izkušnjah v tujini – mladinskemu delegatu zelo v pomoč tudi vsebinske podporne skupine.

Mandat mladinskega delegata bi se moral začeti s tekočim letom in ne sredi leta. Mesečne aktivnosti mladinskega delegata pa bi si morale slediti v naslednjem vrstnem redu. V januarju naj se izvede izvolitev mladinskega delegata. V sodelovanju z MSS in MZZ naj se določijo smernice in prioritete dela. Sledila bi izvedba pripravljalnega treninga ter hkrati prenos znanja preteklega mladinskega delegata na novoizvoljenega. Zagotovo bi prav prišli tudi treningi in izobraževanja, denimo na področju retorike in javnega nastopanja.

Priporočljivo je, da bi se mladinski delegat februarja sestal z evropskimi mladinskimi delegati v okviru Evropskega mladinskega foruma, kjer bi potekala vsebinska zasnova projektov. V tem času bi mladinski delegat lahko tudi prvič sodeloval na enem izmed forumov OZN v tujini, in sicer v New Yorku na srečanju CSocD, ki vsako leto neformalno postavi okvirne prioritete dela na področju mladih pred jesenskim srečanjem 3. odbora GS OZN. V začetku marca naj se izvede še en vsebinski sestanek z MZZ in MSS ter določi časovnica konkretnih akcij oziroma kampanj mandata mladinskega delegata.

Od aprila do vključno avgusta naj poteka kampanja na nacionalni ravni, spodbuja naj se sodelovanje v raznih (lastnih) projektih ter promocija funkcije mladinskega delegata v medijih. Pri tem naj bo posebna pozornost pri informiranju javnosti o tej funkciji usmerjena na številne mednarodne dneve, povezane z mladimi in dejavnostmi za mlade, še posebej pa ob Mednarodnem dnevu mladih, 12. avgusta, ki ga je leta 1999 določila GS OZN (A/RES/54/120).

V septembru naj poteka aktivna priprava na zasedanje 3. odbora GS OZN, zadnje aktivnosti glede informiranja o vlogi in pomenu mladinskega

delegata ter nacionalnih stališčih glede mladinske problematike, priprava govora in vsebinska zasnova enega ali več dogodkov, ki jih bo mladinski delegat izvedel v času zasedanja 3. odbora GS OZN. Oktobra sledi sodelovanje na zasedanju 3. odbora GS OZN in ostalih dogodkih v New Yorku ter izvedba lastnega stranskega dogodka. Stranski dogodki (*side events*) so pomemben del aktivnosti mladinskih delegatov, saj na ta način tudi zainteresiranim iz drugih držav podrobneje predstavijo svoj pogled in potencialne rešitve na določene probleme, ki jih v svojem mandatu izpostavljajo kot prioritete.

V novembru in decembru naj se izvedejo aktivnosti v Sloveniji, na katerih mladinski delegat predstavi delo v svojem mandatu ter izpostavi ključne teme za prihodnost. Priprava in izvedba razpisa za novega mladinskega delegata, izbor delegata naj se pričneta konec tekočega leta. Pri tem pripočava udeležbo aktualnega mladinskega delegata v izbirnem postopku, saj prav on ve, katera znanja oziroma večšine mora imeti njegov naslednik in jih tudi lažje ocenjuje kot ostali člani komisije za izbor, sploh če nimajo neposrednega stika oziroma izkušenj z delom v OZN.

Kot dobra praksa se je izkazalo tudi komuniciranje z mediji v tem obdobju. Oba mladinska delegata, tako aktualni kot pretekli, sta tako v letu 2015 opravila intervju za osrednji radio ter nekatere tiskane medije, bi se pa v aktivnosti za še bolj aktivno pojavljanje v medijih lahko vključila tudi MSS in MZZ.

Nasploh vidiva potrebo po nekoliko večji interakciji vseh udeleženi v oblikovanje in delovanje programa mladinskega delegata. Že obstoječi akterji, torej MSS, MZZ, Stalno predstavništvo Republike Slovenije pri OZN v New Yorku, Društvo za Združene narode za Slovenijo in Urad Republike Slovenije za mladino morajo za ohranjanje in učinkovito podporo delovanju mladinskega delegata vzpostaviti proaktivno komunikacijo. V ta namen bi bilo treba izvesti več koordinativnih sestankov, na katerih bi se določile prioritete mandata, izpostaviti dogodke, na katerih bi mladinski delegat lahko sodeloval, ter opredeliti časovnico projektov oziroma kampanj med mandatom mladinskega delegata. V ta postopek je trenutno sicer vključen zgolj MSS ter glede dejavnosti v New Yorku še MZZ in Stalno predstavništvo Republike Slovenije pri OZN.

Razmisliti bi bilo treba o izpostavitvi in vključitvi funkcije mladinskega delegata predvsem pri mednarodnih vprašanjih, ki so povezani z mladimi, kot tudi nacionalnih (medijskih) dogodkih, pri katerih bi prisotnost mladinskega delegata lahko prinesla dodano vrednost (npr. na področju razvojnega sodelovanja in razvojne pomoči, temah, povezanih s človekovimi pravicami, tudi temah, povezanih s pravicami starejših ljudi, na katerih se lahko izpostavi pomembnost medgeneracijskega dialoga). Hkrati pa bi mladinski delegat lahko aktivneje sodeloval tudi z drugimi institucijami, ki so posredno ali neposredno povezane z OZN, na primer pisarnama Organizacija Združenih

narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* – UNESCO) ter Sklada OZN za otroke (*United Nations Children's Fund* – UNICEF) v Sloveniji, kakor tudi z Informacijsko službo OZN na Dunaju (*United Nations Information Service* – UNIS).

Zelo pomembna je tudi jasna določitev proračuna, s katerim razpolaga mladinski delegat, oziroma proračuna, ki je namenjen za njegove dejavnosti. Ta bi moral omogočati udeležbo mladinskega delegata na lokalnih dogodkih, ki se povezujejo s prioritetskimi temami njegovega mandata, kot tudi na mednarodnih dogodkih (tako v ožji regiji kot tudi v Evropski uniji), pripravljanih treningih oziroma srečanjih, na katerih bi se mladinski delegat lahko izuril v določenih kompetencah (oblikovanje stališč oziroma *policy* predlogov, javno nastopanje, pisanje resolucij), mladinskemu delegatu pa bi morala letna finančna konstrukcija, poleg udeležbe na zasedanju 3. odbora GS OZN jeseni vsako leto, omogočati tudi udeležbo na še nekaterih pomembnih mednarodnih dogodkih, povezanih s področjem mladih, vsekakor pa vsaj na letnem srečanju CSocD, na kateri so mladinski delegati tudi že tradicionalno prisotni. Proračun ob tem ne bi smel omogočati zgolj poti in bivanja v New Yorku, temveč tudi delegatovo aktivno udejstvovanje, denimo s pripravo ali sodelovanjem pri skupni pripravi katerega izmed stranskih dogodkov. Navsezadnje tovrstni dogodki služijo tudi kot pomemben forum za izmenjavanje mnenj in mreženje. Institucije, kot tudi delegat sam, bi seveda morali skrbeti za čim racionalnejšo in transparentno porabo sredstev, potreben pa bi bil tudi razmislek o zbiranju donacij prek dogodkov oziroma kampanj, kot to počno tudi že nekateri drugi mladinski delegati.¹⁵

Sklep

Ob zavedanju, da se je Slovenija šele nedavno priključila državam, ki imajo mladinske delegate, je jasno, da nas za učinkovito in uspešno izvajanje programa, ki bo pokazalo dodano vrednost institucije na nacionalni ter mednarodni ravni, čaka še veliko dela. Upoštevati je treba zgoraj navedene predloge, učiti se moramo na primerih pozitivnih zgodb kot tudi na napakah držav, ki imajo (že tradicionalno prisotne) mladinske delegate v OZN, hkrati pa v stalnem dialogu z akterji, ki sestavljajo program, iskati priložnosti za pozicioniranje slovenskega delegata v OZN, npr. v načinu dela, v temah, ki jih predstavlja v inovativnosti projektov oziroma kampanj, ki jih predstavlja tekom mandata. V tem kontekstu velja ponovno izpostaviti uspešen primer delovanja mladinskega delegata iz Nizozemske, ki se vključuje v aktualna

¹⁵ Tako npr. sredstva za kritje stroškov potovanja v New York zbira mladinski delegat Avstralije kar sam (*United Nations Programme on Youth*, 2010: 26).

vprašanja kot je denimo status mladih beguncev. Na nasprotni strani imamo države, kot je denimo Slovaška, ki so se zaradi finančnih, političnih ali katerih drugih argumentov odločile, da program mladinskega delegata opustijo. Na nas je, da se na koncu odločimo, ali bomo na institut mladinskega delegata gledali kot na zgolj še en navidezno nepomemben aparat na področju mladinske politike, ali pa ga bomo znali in zmogli izkoristiti za pozicioniranje Slovenije kot države, ki resno pristopa k mednarodnim vprašanjem na področju mladih. Ob predpostavki, da bomo storili slednje, bomo postavili trdne temelje, ki bodo institutu mladinskega delegata omogočili uspešen, učinkovit razvoj v prihodnosti, kar bo pomemben prispevek Slovenije h krepitvi OZN kor organizacije, ki služi vsakemu posamezniku na tem planetu, še posebej pa ranljivim skupinam, med katere sodimo tudi mladi.

LITERATURA

De Alwis, Akshan (2015): The Role of Youth in the Post-2015 Development Agenda: Whose Goals are These? Dostopno prek <http://www.diplomaticourier.com/the-role-of-youth-in-the-post-2015-development-agenda-whose-goals-are-these/> (28. avgust 2015).

Lombe, Margaret in Michael Sherraden (2008): Inclusion In The Policy Process: An Agenda for the Participation of the Marginalized. *Journal of Policy Practice* 7 (2-3): 199-213.

VIRI

Abdullah, Saya (2015): Intervju s Sayo Abdullahom, nizozemskim mladinskim delegatom na srečanju evropskih mladinskih delegatov v Bruslju. Bruselj, 17. julij. 2015.

Cink, Borut (2015a): SZJ: Ob svetovnem dnevu večšin mladih: Pridobivanje kompetenc in večšin skozi neformalno izobraževanje pomembno vpliva na razvoj mladih. Dostopno prek <http://www.mss.si/sl/novice/1425/1/szj-ob-svetovnem-dnevu-vecsin-mladih-pridobivanje-kompetenc-in-vecsin-skozi-neformalno-izobrazevanje-pomembno-vpliva-na-razvoj-mladih> (28. avgust 2015).

Cink, Borut (2015b): Razpis za izbor mladinskega delegata pri Organizaciji združenih narodov. Dostopno prek <http://www.mss.si/sl/novice/1367/1/razpis-za-izbor-mladinskega-delegata-pri-organizaciji-zdruzenih-narodov> (9. september 2015).

Colombo Declaration on Youth (2014): Mainstreaming Youth in the Post-2015 Development Agenda. Sprejeta v Colombu, Šrilanka, 10. maja 2014. Dostopno prek <http://wcy2014.com/pdf/colombo-declaration-on-youth-final.pdf> (28. maj 2015).

Department of Economic and Social Affairs (2003): Youth Representatives to the UNGA Information Kit. Dostopno prek <http://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/infokit.pdf> (24. avgust 2015).

Department of Economic and Social Affairs (2010): Youth Participation in Development Summary Guidelines for Development Partners. Dostopno prek <http://social.un.org/youthyear/docs/policy%20guide.pdf> (28. avgust 2015).

- Dougan, Jackson (2015): Intervju z Jacksonom Douganom, mladinskim delegatom ZDA prek e-pošte. Ljubljana (22. september 2015).
- El-Kaddouri, Warda (2015): Intervju z Wardo El-Kaddouri, belgijsko mladinsko delegatko prek Skypa. Ljubljana, 14. september 2015.
- Karaha, Wambui (2015): Intervju z Wambui Kahara, kenijsko mladinsko delegatko na 69. zasedanju Generalne skupščine Organizacije združenih narodov prek e-pošte. Ljubljana, 26. avgust 2015.
- Kauschanski, Alexander (2015): Intervju z Alexandrom Kauschanskim, nemškim mladinskim delegatom na srečanju evropskih mladinskih delegatov v Bruslju. Bruselj, 18. avgust 2015.
- LSU (2015.): Tidigare FN-Representanter. Dostopno prek <http://lsu.se/tidigare-representanter-i-fn/> (25. avgust 2015).
- Murphy, Orla (2015): Intervju z Orlo Murphy, irsko mladinsko delegatko prek Skypa. Ljubljana, 12. september 2015.
- Nasser, Donya (2015): Intervju z Donyo Nasser, ameriško mladinsko opazovalko, na zasedanju 3. odbora GS OZN. New York, 8. oktober 2015.
- National Youth Council of Ireland (2015): Ban Ki-Moon launches UN Youth Delegate Programme for Ireland. Dostopno prek <http://www.youth.ie/nyci/Ban-Ki-Moon-launches-UN-Youth-Delegate-Programme-Ireland> (15. september 2015).
- Office Of The Secretary-General's Envoy on Youth (2014a): Leaders of tomorrow must be heard today, Ban tells Global Forum on Youth Policies. Dostopno prek <http://www.un.org/youthenvoy/2014/10/leaders-tomorrow-must-be-heard-today-ban-tells-global-forum-youth-policies/> (28. avgust 2015).
- Office of the Secretary-General's Envoy on Youth (2014b): Work Plan-Office of the Secretary General's Envoy on Youth (OSGEY)-2015. Dostopno prek http://www.un.org/youthenvoy/wp-content/uploads/2013/07/OSGEYS-Work-Plan_2015.pdf (28. avgust 2015).
- Rainer, Julia (2015): Intervju z Julio Rainer, avstrijsko mladinsko delegatko za srečanju evropskih mladinskih delegatov v Bruslju. Bruselj, 19. avgust 2015.
- United Nations (2010): World Programme of Action for Youth. New York: United Nations Press.
- United Nations (2015): Statement: Ahmad Alhendawi Secretary-General's Envoy on Youth United Nations Opening Session High Level Event of the General Assembly to mark the 20th Anniversary of the World Programme of Action for Youth 29 May 2015. Dostopno prek <http://www.un.org/pga/wp-content/uploads/sites/3/2015/06/Opening-Remarks-HLE-GA-WPAY20-SGs-Envoy-on-Youth.pdf> (28. avgust 2015).
- United Nations General Assembly (2015): Resolutions Adopted By The General Assembly During It's Twentieth Session. 2037 (XX). Dostopno prek <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/218/00/IMG/NR021800.pdf?OpenElement> (24. avgust 2015).
- United Nations Observances (2015): International Co-operation Year A/RES/1907 (XVIII). Dostopno prek: <http://www.un.org/en/events/observances/intcoop.shtml> (24. avgust 2015).

- United Nations Programme on Youth (2010): Guide to Youth Delegates to United Nations. New York: United Nations Press.
- United Nations Radio (2015): Young people worldwide face “daunting” challenges. Dostopno prek: <http://www.unmultimedia.org/radio/english/2015/05/young-people-worldwide-face-daunting-challenges/#.VeATcPaqqko> (28. avgust 2015).
- UN Habitat (2010): Youth 21. Building an Architecture for the Engagement of Youth in the UN System. Dostopno prek mirror.unhabitat.org/pmss/listItemDetails.aspx?publicationID=3393 (26. avgust 2015).
- UN News Center (2014): Youth policy must bridge gap between ‘haves and havenots,’ experttells UN-backed forum. Dostopno prek http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=49197#.Vd3pL_aqqko (26. avgust 2015).
- Wachter, Barbara (2015): Intervju z Barbaro Wachter, švicarsko mladinsko delegatko na srečanju evropskih mladinskih delegatov v Bruslju. Bruselj (18. avgust 2015).
- World Assembly Of Youth (2015): History. Dostopno prek: <http://way.org/my/who-we-are/then-and-now> (24. avgust 2015).
- Združeni narodi. Generalna skupščina (1981): Declaration on Channels of Communication between the United Nations and youth and youth organizations. Resolucija A/RES/36/17, sprejeta 9. novembra 1981. Dostopno prek http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/36/17 (24. avgust 2015).
- Združeni narodi. Generalna skupščina (1981): Declaration on International Youth Year: Participation, Development, Peace. Resolucija A/RES/36/28, sprejeta 13. novembra 1981. Dostopno prek http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/36/28 (24. avgust 2015).
- Združeni narodi. Generalna skupščina (2014): Resolucija Generalne skupščine Združenih narodov o svetovnem dnevu veččin mladih. A/C.3/69/L.13/Rev.1. Sprejeta 11. novembra 2014. Dostopno prek http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/C.3/69/L.13/Rev.1&referer=http://www.un.org/press/en/2014/gashc4120.doc.htm&Lang=E (28. avgust 2015).